

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

BUNGE LA TANZANIA

**TAARIFA YA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA MAMBO YA NJE, ULINZI NA
USALAMA KUHUSU UTEKELEZAJI WA MAJUKUMU YA WIZARA YA ULINZI NA
JESHI LA KUJENGA TAIFA (FUNGU 38, 39, 57) KWA MWAKA WA FEDHA
2025/2026; PAMOJA NA MAONI YA KAMATI KUHUSU MAKADIRIO
YA MAPATO NA MATUMIZI YA WIZARA HIYO KWA MWAKA WA
FEDHA 2026/2027**

[Imetolewa chini ya Kanuni ya 121 (9) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, 2025]

MEI, 2026

YALIYOMO

	Ukurasa
YALIYOMO	i
ORODHA YA MAJEDWALI	II
ORODHA YA CHATI	III
SEHEMU YA KWANZA	1
1.0 UTANGULIZI	1
1.1 Maelezo ya Jumla	1
1.2 Msingi wa Taarifa	1
1.3 Muundo wa Taarifa	2
SEHEMU YA PILI	4
2.0 MATOKEO YA UKAGUZI WA MIRADI YA MAENDELEO	4
2.1 Maelezo ya Jumla	4
2.2 Muhtasari wa Maelezo kuhusu Miradi ya Maendeleo iliyokaguliwa	4
2.3 Maoni ya Jumla kuhusu Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo kwa Mwaka wa Fedha 2025/2026	6
SEHEMU YA TATU	7
3.0 UCHAMBUZI WA TAARIFA YA UTEKELEZAJI WA MPANGO WA BAJETI NA UZINGATIAJI WA MAONI YA KAMATI KWA MWAKA WA FEDHA 2025/2026	7
3.1 Maelezo ya Jumla	7
3.2 Mapitio ya Utekelezaji wa Ushauri wa Kamati	7
3.3 Mwenendo wa Ukusanyaji wa Maduhuli	8
3.4 Upatikanaji wa Fedha kutoka Hazina	10
SEHEMU YA NNE	15
4.0 UCHAMBUZI WA MPANGO WA BAJETI NA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA WA FEDHA 2026/2027	15
4.1 Mpango wa Utekelezaji wa Majukumu ya Wizara kwa Mwaka wa Fedha 2026/2027	15
4.2 Uchambuzi wa Makadirio ya Mapato kwa Mwaka wa Fedha 2026/2027	16
4.3 Uchambuzi wa Makadirio ya Matumizi	18
SEHEMU YA TANO	21
5.0 MAONI, USHAURI WA KAMATI NA HITIMISHO	21
5.1 Maoni ya Kamati	21
5.2 Ushauri wa Kamati	23
5.3 Hitimisho	24

ORODHA YA MAJEDWALI

Jedwali Na. 1: Mchanganuo wa Makadirio na Makusanyo ya Maduhuli	9
Jedwali Na. 2: Ulinganisho wa Fedha zilizoidhinishwa na zilizopokelewa kwa Fungu 38, Fungu 39 na Fungu 57	11
Jedwali Na. 3: Ulinganisho wa Fedha za Maendeleo zilizoidhinishwa na zilizopokelewa kwa Fungu 38, Fungu 39 na Fungu 57	13
Jedwali Na. 4: Mchanganuo wa Makadirio ya Maduhuli kwa Mwaka wa Fedha 2026/2027	17

ORODHA YA CHATI

CHATI 1: Mchanganuo wa asilimia ya Makadirio ya Maduhuli kwa mwaka 2026/2027	17
---	----

SEHEMU YA KWANZA

1.0 UTANGULIZI

1.1 Maelezo ya Jumla

Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa Kanuni ya 121 (9) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, 2025, naomba kuwasilisha Taarifa ya Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama kuhusu utekelezaji wa Bajeti ya Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa kwa mwaka wa fedha 2025/2026, pamoja na Maoni ya Kamati kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara hiyo kwa mwaka wa fedha 2026/2027 na kuliomba Bunge lako Tukufu liipokee Taarifa hii na kuikubali, kisha kuidhinisha Bajeti ya Wizara hiyo.

1.2 Msingi wa Taarifa

Mheshimiwa Spika, msingi wa taarifa hii ni majukumu ya Kamati kwa mujibu wa Kifungu cha 6 (3) na Kifungu cha 7 (1) (a), cha Nyongeza ya Nane ya Kanuni za Bunge pamoja na masharti ya Kanuni ya 121 (4) ya Kanuni za Bunge, kuwa kabla ya Taarifa ya Utekelezaji na Makadirio ya Matumizi ya Wizara ya Ulinzi na JKT kujadiliwa Bungeni, zilipaswa kuchambuliwa na Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama. Naomba kulijulisha Bunge lako Tukufu kuwa, uchambuzi huo ulifanyika tarehe 26 Machi, 2026 baada ya ziara za ukaguzi wa miradi ya maendeleo inayotekelezwa chini ya Wizara hii kama inavyoelekeza Kanuni ya 120(1) na 121(2) ya Kanuni za Kudumu za Bunge.

Mheshimiwa Spika, kwa madhumuni ya kubainisha mawanda ya Taarifa hii, ni vyema nilikumbushe Bunge hili kwamba, Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa (JKT) inayo jumla ya Mafungu Matatu (3) ya Kibajeti ambayo ni:-

- (i) Fungu 38 - Ngome;
- (ii) Fungu 39 - Jeshi la Kujenga Taifa; na
- (iii) Fungu 57 – Wizara.

1.3 Muundo wa Taarifa

Mheshimiwa Spika, ili kuliwezesha Bunge lako Tukufu kufuatilia kikamilifu utekelezaji wa Bajeti kwa mwaka wa fedha 2025/2026, pamoja na kuishauri vema Serikali kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa kwa mwaka wa fedha 2026/2027, Taarifa hii imegawanyika katika Sehemu Kuu tano (5) kama ifuatavyo: -

- (i) Sehemu ya Kwanza; ni utangulizi ambao unaeleza kwa ujumla kuhusu msingi na muundo wa Taarifa.
- (ii) Sehemu ya Pili; ambayo inafafanua matokeo ya ukaguzi wa miradi ya maendeleo uliofanyika kwa mujibu wa Kanuni ya 120 (1) ya Kanuni za Bunge.
- (iii) Sehemu ya Tatu hadi ya Nne ambazo zinachambua utekelezaji wa mipango na Bajeti kwa mwaka wa fedha 2025/2026 pamoja na kuchanganua Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara hii kwa mwaka wa fedha 2026/2027.

- (iv) Sehemu ya Tano inaonesha Maoni na Ushauri wa Kamati kutokana na matokeo ya uchambuzi. Aidha, sehemu hii inahitimisha taarifa kwa shukurani na kubainisha msimamo wa jumla wa Kamati kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara hii kwa mwaka wa fedha 2026/2027.

SEHEMU YA PILI

2.0 MATOKEO YA UKAGUZI WA MIRADI YA MAENDELEO

2.1 Maelezo ya Jumla

Mheshimiwa Spika, ili kuzingatia masharti ya Kanuni ya 121 (1) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Kamati ilitembelea na kukagua Miradi ya maendeleo katika shirika la Mzinga - Morogoro.

Mheshimiwa Spika, Sehemu ya Taarifa hii inaeleza mambo makuu mawili yafuatayo: -

- (i) Muhtasari wa maelezo ya miradi iliyotembelewa na kukaguliwa katika mwaka wa fedha 2025/2026; na
- (ii) Uchambuzi wa taarifa ya utekelezaji wa miradi hiyo.

Mheshimiwa Spika, sehemu hii inalenga kuliwezesha Bunge kufuatilia hali ya utekelezaji na upatikanaji wa fedha ambazo ziliidhinishwa na hivyo kupata mantiki ya uamuzi wake wakati wa kujadili makadirio ya mapato na matumizi ya Wizara hii kwa mwaka wa fedha 2025/2026.

2.2 Muhtasari wa Maelezo kuhusu Miradi ya Maendeleo iliyokaguliwa

Mheshimiwa Spika, ili kuzingatia masharti ya Kanuni ya 121 (1) ya Kanuni za Bunge, Kamati ilikagua utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo ya Shirika la Mzinga, Morogoro. Madhumuni ya miradi hiyo ni kufanya ununuzi wa mashine, vipuri na malighafi ili kuboresha mkondo wa uzalishaji wa mazao ya msingi; kukamilisha ujenzi wa karakana na ukarabati wa majengo na miundombinu, na kufanya utafiti na kutengeneza kifaa

(portable launcher) kitakachotumika kurusha bomu baridi na kufukuza wanyama waharibifu kwenye makazi ya binadamu. Miradi hii yote inatekelezwa kwa utaratibu wa *Force Account*.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilielezwa kuwa utekelezaji wa miradi hiyo ulitengewa jumla ya **shilingi 6,000,000,000.00** na hadi kufikia mwezi Machi, 2026, Wizara ilikuwa imepokea kiasi cha **shilingi 4,674,582,595.94** ambacho ni sawa na **asilimia 77.9** ya fedha iliyotengwa. Aidha, ilielezwa kwamba utekelezaji wa miradi hiyo unatarajiwa kukamilika kabla ya juni, 2026 iwapo kiasi cha fedha kilichosalia kitapatikana.

Mheshimiwa Spika, uchambuzi wa taarifa za mradi wakati wa ziara ulionyesha yafuatayo:-

- (i) Hatua iliyofikiwa katika utekelezaji wa miradi ni wastani wa **asilimia 90**, ingawaje fedha zilizopokewa ni **asilimia 77.9**;
- (ii) Matumizi ya fedha iliyopokelewa yalikuwa ni **asilimia 100** ya fedha iliyopokelewa na **asilimia 77.9** ya bajeti iliyotengwa; na
- (iii) Sehemu ya matumizi ya fedha iliyopokelewa ilihusisha masuala ya ununuzi ikiwemo ununuzi wa mashine, vipuli na zana; na ujenzi na ukarabati.

Mheshimiwa Spika, kwa ujumla, matokeo ya uchambuzi wa utekelezaji wa miradi hiyo yanaonesha dhamira thabiti ya Serikali katika kuhakikisha miradi ya maendeleo ya sekta hii muhimu inatekelezwa kwa ufanisi.

Aidha, kasi ya utekelezaji iliyofikiwa pamoja na matumizi kamili ya fedha zilizopokelewa vinaonesha uwezo mzuri wa usimamizi, uratibu na utekelezaji wa miradi hiyo. Kamati ina maoni kuwa, uwekezaji unaoendelea ni uamuzi mzuri unaohitaji kuungwa mkona. Kamati inapongeza juhudi, weledi na hatua hizi na kushawishi kuwa, bado mwelekeo huu unahitaji kuendelea kuzingatiwa inavyostahili.

2.3 Maoni ya Jumla kuhusu Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo kwa Mwaka wa Fedha 2025/2026

Mheshimiwa Spika, kutokana na uchambuzi wa taarifa za utekelezaji wa miradi, ni dhahiri kuwa sekta ya ulinzi imeendelea kupewa kipaumbele kupitia utekelezaji wa miradi ya maendeleo. Aidha, wataalamu wa sekta hiyo wameendelea kutumia weledi na uzalendo wao mkubwa kutekeleza majukumu yao inavyostahili.

Kamati ina maoni kuwa pamoja na juhudi hizo za Serikali kuhakikisha kuwa sekta ya ulinzi inatekeleza vema miradi yake, bado kuna umuhimu wa kuendelea kupeleka pesa zinazoidhishwa kwa ajili ya sekta hii.

SEHEMU YA TATU

3.0 UCHAMBUZI WA TAARIFA YA UTEKELEZAJI WA MPANGO WA BAJETI NA UZINGATIAJI WA MAONI YA KAMATI KWA MWAKA WA FEDHA 2025/2026

3.1 Maelezo ya Jumla

Mheshimiwa Spika, uchambuzi wa Kamati katika Mapitio ya Utekelezaji wa Mpango wa Bajeti ya Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa kwa mwaka wa fedha 2025/2026, ulilenga kulinganisha makusanyo ya maduhuli na lengo la makusanyo hayo, upatikanaji wa fedha za matumizi kwa ajili ya shughuli zilizopangwa kutekelezwa, hususan fedha za matumizi mengineyo na upatikanaji wa fedha za maendeleo ikilinganishwa na bajeti iliyoidhinishwa na Bunge kwa mwaka wa fedha 2025/2026, kwa mafungu yote Matatu ya Wizara.

Mheshimiwa Spika, aidha, Kamati ilizingatia taarifa mbalimbali zilizowasilishwa mbele ya Kamati kwa kipindi cha mwezi Januari na mwezi Aprili, 2026 pamoja na majadiliano yaliyochangia upatikanaji wa taarifa muhimu, na za ziada wakati wa vikao vya Kamati. Sehemu hii ya taarifa inahusu uchambuzi wa Kamati wa mambo yafuatayo: -

- (i) Mapitio ya utekelezaji wa ushauri wa Kamati;
- (ii) Ukusanyaji wa Maduhuli; na
- (iii) Upatikanaji wa Fedha kutoka Hazina.

3.2 Mapitio ya Utekelezaji wa Ushauri wa Kamati

Mheshimiwa Spika, wakati wa kuchambua Mpango na Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara hii kwa mwaka

wa fedha 2025/2026, Kamati ilishauri masuala mbalimbali yanayopaswa kuzingatiwa na kufanyiwa kazi na Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa. Napenda kuliarifu Bunge lako kuwa, taarifa ya Mtoa Hoja ilieleza bayana kwamba, Serikali imezingatia kwa sehemu kubwa ushauri uliotolewa na Kamati.

Kwa kuzingatia Madaraka ya Bunge yaliyoainishwa katika Ibara ya 63 (2) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya Mwaka 1977, Kamati inaendelea kusisitiza kwamba, sehemu ya ushauri ambao haujatekelezwa kikamilifu inapaswa kufanyiwa kazi kikamilifu na kuwa sehemu ya utekelezaji wa majukumu ya Wizara hii kwa mwaka wa fedha ujao, 2026/2027.

3.3 Mwenendo wa Ukusanyaji wa Maduhuli

Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2025/2026, Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa ilikadiria kukusanya maduhuli yenye jumla ya **Shilingi 87,603,000.00/=** kwa Mafungu yote matatu (3)

Kwa mujibu wa maelezo ya Wizara, hadi kufikia mwezi Aprili, 2026 kiasi cha fedha za maduhuli kilichokuwa kimekusanywa kilikuwa **Shilingi 180,505,418.00/=** sawa na **asilimia 206.05** ya lengo. Aidha, Kamati ilibaini kuwa kiasi kilichokusanywa kimeongezeka kwa **Shilingi 1,746,314.92/=** sawa na **asilimia 0.98** ikilinganishwa na kiwango kilichokusanywa katika kipindi kama hicho kwa mwaka wa fedha 2024/2025 ambacho kilikuwa ni **Shilingi 178,759,103.08/=**

Mheshimiwa Spika, uchambuzi wa Kamati ulibaini kuwa, makusanyo hayo yamechangiwa na Mafungu yote matatu ya Wizara ambapo; Fungu 38 (Ngome) limekusanya **asilimia 101.59** ya lengo lililowekwa na Fungu 39 (JKT) limekusanya **asilimia 101.86** ya lengo lililowekwa na Fungu 57 (Wizara) limekusanya **asilimia 7,712** ya lengo lililowekwa.

Ongezeko kwa Fungu 57 (Wizara) kwa mwaka huu wa fedha 2025/2026 limetokana na malipo ya deni la ukodishaji wa simu, kama ilivyokuwa katika mwaka uliopita wa fedha. Hata hivyo, ongezeko la mwaka huu ni kubwa zaidi kwa **asilimia 196.04** ikilinganishwa na ongezeko la **asilimia 7,517** katika mwaka uliopita wa fedha, 2024/2025.

Mheshimiwa Spika, vilevile Kamati ilifanya uchambuzi kwa kila Fungu na kubainisha mchanganuo wa makusanyo ya maduhuli kwa mwaka wa fedha 2025/2026 kama inavyoonekana katika **Jedwali Na. 01**

Jedwali Na. 1: Mchanganuo wa Makadirio na Makusanyo ya Maduhuli

FUNGU	MAKADIRIO	MAKUSANYO	% YA JUMLA YA MAKUSANYO
38 - Ngome	22,000,000.00	22,349,954.00	101.59
39 - JKT	64,403,000.00	65,603,000.00	101.86
57 - Wizara	1,200,000.00	92,552,464.00	7,712.71
Jumla	87,603,000	180,505,418.00	206.05

Chanzo: Randama ya Wizara 2026/2027

Mheshimiwa Spika, vilevile, Kamati ilifanya uchambuzi na ulinganisho wa makusanyo yaliyopatikana kwa kila Fungu

hadi kufikia mwezi Aprili, 2026 na makusanyo yaliyopatikana katika kipindi kama hicho katika mwaka wa fedha 2024/2025 na kubaini yafuatayo: -

- (i) **Makusanyo katika Fungu 38 – Ngome;** hadi kufikia mwezi Aprili, 2026 ilikusudiwa makusanyo yawe angalau **asilimia 75** ya lengo lililowekwa lakini katika utekelezaji Fungu hilo lilikuwa limekusanya **asilimia 101.59** ya lengo la mwaka;
- (ii) **Makusanyo ya Fungu 39 –JKT;** hadi kufikia mwezi Aprili, 2026 ilikusudiwa makusanyo yawe angalau **asilimia 75** ya lengo lililowekwa, lakini katika utekelezaji Fungu hilo lilikuwa limekusanya **asilimia 101.86** ya lengo la mwaka;
- (iii) **Makusanyo ya Fungu 57 – Wizara;** hadi kufikia mwezi Aprili, 2026 ilikusudiwa makusanyo yawe angalau **asilimia 75** ya lengo lililowekwa lakini katika utekelezaji Fungu hilo lilikuwa limekusanya **asilimia 7,712.71** ya lengo la mwaka;

Mheshimiwa Spika, uchambuzi wa mwenendo wa makusanyo umeonesha matokeo ya kuridhisha katika mafungu yote. Kwa ujumla makusanyo yamevuka lengo lililowekwa kabla ya mwaka wa fedha kukamilika. Hali hii inaakisi usimamizi imara wa mapato na jitihada madhubuti za kuongeza ufanisi wa ukusanyaji wa mapato.

3.4 Upatikanaji wa Fedha kutoka Hazina

Mheshimiwa Spika, Kamati ilipokea na kuchambua Taarifa ya Wizara kuhusu utekelezaji wa Bajeti kwa mwaka 2025/2026, kwa lengo la kujiridhisha kuhusu utekelezaji wa majukumu ya Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa kwa kufanya

ulinganisho wa bajeti iliyoidhinishwa na Bunge kwa ajili ya matumizi yote ya Wizara na kiasi cha fedha kilichokuwa kimetolewa hadi kufikia mwezi Aprili, 2026.

Aidha, katika kujiridhisha kuhusu uzito uliowekwa wakati wa utoaji wa fedha kutoka Hazina kama ulielekeana na uzito uliokusudiwa na Bunge wakati wa kuidhinisha Bajeti ya Wizara hii kwa mwaka wa fedha 2025/2026, Kamati ililinganisha uwiano wa Bajeti za Mafungu hayo na uwiano wa fedha zilizopokelewa kwa Mafungu hayo. Ulinganisho huo unaonekana katika **Jedwali Na. 02** na **Jedwali Na. 03** hapa chini.

Jedwali Na. 2: Ulinganisho wa Fedha zilizoidhinishwa na zilizopokelewa kwa Fungu 38, Fungu 39 na Fungu 57

Fungu	Fedha zilizoidhinishwakwa mwaka 2025/2026	Asilimia ya fedha zilizoidhinishwa Kiuwiano	Fedha zilizopokelewa kufikia Aprili, 2026		Asilimia ya fedha zilizopokelewa	Asilimia ya fedha zilizopokelewa Kiuwiano
38	2,782,596,840,000.00	76.3	2,526,067,863,600.18		90.78	80.9
39	576,953,771,000.00	15.8	480,804,851,482.33		83.34	15.4
57	286,361,457,000.00	7.9	115,453,642,132.93		40.32	3.7
	3,645,912,068,000.00	100	3,122,326,357,215.44		85.64	100

Chanzo: Randama ya Wizara 2026/2027

Mheshimiwa Spika, kutokana na uchambuzi huo wa Kamati, mambo yafuatayo yalibainika kuhusiana na mwenendo wa upatikanaji wa fedha:-

- (i) Hadi kufikia mwezi Aprili, 2026 Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa kupitia mafungu yote matatu ilikuwa imepokea **Shilingi 3,122,326,357,215.44/=** sawa na **asilimia 85.64** ya fedha zilizoidhinishwa;
- (ii) Kati ya fedha zilizopokelewa, Fungu 38 (Ngome) lilikuwa limepokea **asilimia 90.78** ya fedha zilizoidhinishwa kwa ajili ya Fungu hilo, Fungu 39 (JKT) lilikuwa limepokea **asilimia 83.34** ya fedha zilizotengwa kwa ajili ya Fungu hilo na Fungu 57 (Wizara) lilikuwa limepokea **asilimia 40.32** ya fedha zilizoidhinishwa kwa ajili ya fungu hilo;
- (iii) Serikali ilizingatia vyema uzito uliotolewa na Bunge wakati wa kuidhinisha Bajeti ya Wizara hii. Mfano; Bajeti ya Fungu 38 (Ngome) iliyoidhinishwa na Bunge ilikuwa ni **asilimia 76.32** ya Bajeti yote ya Wizara na kiasi kilichopokelewa na Fungu hilo ni **asilimia 80.9** ya fedha zote zilizopokelewa na Wizara hadi kufikia mwezi Aprili, 2026;
- (iv) Fungu 39 lilitengewa **asilimia 15.8** ya bajeti yote ya Wizara na kiasi kilichopokelewa na Fungu hilo hadi kufikia mwezi Aprili, 2026 ni **asilimia 15.4** ya fedha zote zilizopokelewa na Wizara; na
- (v) Fungu 57 liliidhinishwa **asilimia 7.9** ya bajeti yote ya Wizara, na hadi kufikia mwezi Aprili, 2026 kiasi kilichopokelewa ni **asilimia 3.7** ya fedha zote zilizopokelewa na Wizara katika kipindi hicho.

Mheshimiwa Spika, Mwenendo huu unatoa mwelekeo mzuri wa kuendelea kuimarisha sekta ya Ulinzi nchini kwa kutoa kipaumbele kwa wizara hii. Kwa juhudi hizo, taifa litaendelea

kuimarika na serikali itaendelea kuwezesha ustawi wa shughuli za kijamii na kiuchumi nchini.

Jedwali Na. 3: Ulinganisho wa Fedha za Maendeleo zilizoidhinishwa na zilizopokelewa kwa

Fungu 38, Fungu 39 na Fungu 57

Fungu	Fedha za maendeleo zilizoidhinishwa kwa mwaka 2025/2026	Asilimia ya fedha zilizoidhinishwa Kiuwiano	Fedha za maendeleo zilizopokelewa kufikia Aprili, 2026	Asilimia ya fedha zilizopokelewa	Asilimia ya fedha zilizopokelewa Kiuwiano
38	48,867,636,000.00	15.33	9,309,160,031.00	19.05	8.42
39	9,929,926,000.00	3.11	9,929,926,000.00	100	8.98
57	260,000,000,000.00	81.56	91,349,963,829.00	35	82.6
	318,797,562,000.00	100	110,589,049,860.00	34.69	100

Chanzo: Randama ya Wizara 2026/2027

- (i) Hadi kufikia mwezi Aprili, 2026 Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa kupitia mafungu yote matatu ilikuwa imepokea fedha za maendeleo kiasi cha **Shilingi 110,589,049,860.00/=** sawa na **asilimia 34.69** ya fedha zilizoidhinishwa;
- (ii) Kati ya fedha za maendeleo zilizopokelewa na Wizara katika mafungu yote matatu, Fungu 38 (Ngome) lilipokea **asilimia 8.42**; Fungu 39 (JKT) **asilimia 8.98** na Fungu 57 (Wizara) **asilimia 82.6**;
- (iii) Serikali inajitahidi kuzingatia uzito uliotolewa na Bunge wakati wa kuidhinisha Bajeti ya Wizara hii. Jitihada za kuhakikisha fedha zinapokelewa kwa kiwango stahiki

zinadhahirika. Mfano; bajeti iliyoidhinishwa kwa ajili ya maendeleo kwa Fungu 39 – JKT ilipatikana kwa **asilimia 100** hadi kufikia Aprili, 2026; na

- (iv) Jitihada zinahitajika katika kusaidia kuongeza kiasi cha fedha zinazopokelewa kwa Fungu 38 – Ngome na Fungu 57 – Wizara ambazo kwa wastani zilipokea fedha za maendeleo kwa wastani wa asilimia **27**;

SEHEMU YA NNE

4.0 UCHAMBUZI WA MPANGO WA BAJETI NA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA WA FEDHA 2026/2027

4.1 Mpango wa Utekelezaji wa Majukumu ya Wizara kwa Mwaka wa Fedha 2026/2027

Mheshimiwa Spika, ili kujiridhisha na Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara hii kwa mwaka wa fedha 2026/2027, Kamati ilipitia majukumu makuu ya Wizara na Kubaini kuwa makadirio ya mapato na matumizi yanayopendekezwa yanalenga kuendelea kuimarisha utendaji kazi na ufanisi wa Wizara katika utekelezaji wa majukumu hayo kulingana na Dira na Dhima ya Wizara. Aidha, utekelezaji wa bajeti ya Wizara unalenga kuchangia katika nguzo za amani, usalama, na ujuzi na amani, ambazo ni msingi wa utekelezaji wa Dira ya Taifa ya Maendeleo ya 2050 ambayo utekelezaji wake kamili unaanza katika mwaka ujao wa fedha.

Mheshimiwa Spika, lengo hili limepangwa kufikiwa kwa kutekeleza majukumu nane ambayo ni pamoja na kuliongezea uwezo wa kimedani Jeshi la Ulinzi la Wananchi wa Tanzania kwa kulipatia vifaa vya kisasa, zana bora na raslimaliwatu; kuboresha mazingira ya kufanyia kazi, makazi na kuimarisha upatikanaji wa huduma stahiki na mahitaji ya msingi kwa wanajeshi na watumishi wa umma; kutoa fursa kwa vijana wa kitanzania kupata mafunzo ya awali ya kijeshi na stadi za kazi ili kuwajengea ukakamavu, uzalendo, umoja wa kitaifa na uwezo wa kujitegemea; kuendeleza tafiti na

uhawilishaji wa teknolojia kwa ajili ya kuzalisha bidhaa na huduma kwa matumizi ya kijeshi na kiraia; kuendelea kuimarisha Jeshi la Akiba kwa kutoa mafunzo stahiki; kuimarisha ushirikiano na nchi nyingine katika nyanja za kijeshi na kiulinzi; na kuendelea kushirikiana na mamlaka za kiraia katika kukabiliana na dharura pale inapohitajika.

Mheshimiwa Spika, uchambuzi wa Kamati umeonesha kuwa, majukumu yaliyopangwa yatawezesha kufikiwa kwa malengo Nane (8) ya Wizara hii kwa ufanisi zaidi iwapo Serikali itazingatia kikamilifu Mpango na Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara kwa kutoa kikamilifu na kwa wakati fedha zitakazoidhinishwa na Bunge ili kutekeleza mpango kazi ulioandaliwa.

4.2 Uchambuzi wa Makadirio ya Mapato kwa Mwaka wa Fedha 2026/2027

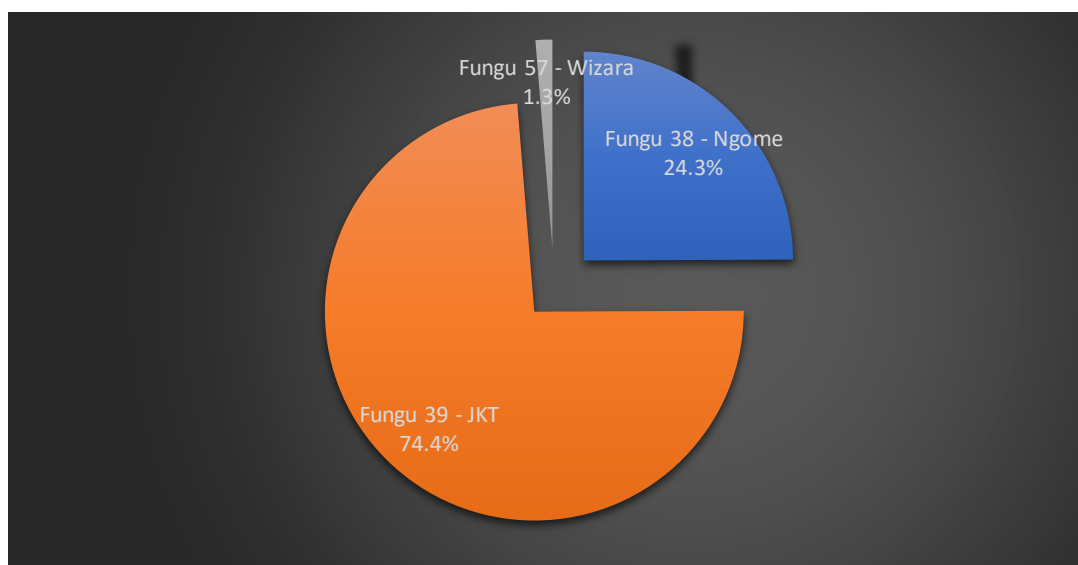
Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2026/2027, Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa kupitia mafungu yote matatu (38, 39 na 57) inatarajia kukusanya mapato ya jumla ya **Shilingi 90,603,000.00/=**. Kiasi hiki kimeongezeka kwa **asilimia 3.4** ikilinganishwa na kiasi kilichopangwa kukusanywa katika mwaka wa fedha 2025/2026 ambacho kilikuwa **shilingi 87,603,000.00/=**. Mchanganuo wa Makusanyo ni kama unavyoonekana katika **Jedwali Na. 04.** na **Chatii Na. 01** hapa chini: -

Jedwali Na. 4: Mchanganuo wa Makadirio ya Maduhuli kwa Mwaka wa Fedha 2026/2027

Fungu	Makadirio	Asilimia ya lengo la Wizara
Fungu 38 - Ngome	22,000,000.00	24.3
Fungu 39 – JKT	67,403,000.00	74.4
Fungu 57 - Wizara	1,200,000.00	1.3
JUMLA	90,603,000.00	100

Chanzo: Randama ya Wizara 2026/2027

CHATI 1: Mchanganuo wa asilimia ya Makadirio ya Maduhuli kwa mwaka 2026/2027

Chanzo: Randama ya Wizara 2026/2027

Mheshimiwa Spika, kutokana na uchambuzi uliofanyika, Kamati imebaini mambo yafuatayo: -

- (i) Lengo la makusanyo kwa mafungu yote ya Wizara hii limeongezeka kwa **asilimia 3.4** ikilinganishwa na lengo lililowekwa katika mwaka wa fedha unaomalizika (2025/2026);

- (ii) Fungu 39 – JKT linatarajiwa kuchangia katika makusanyo ya Wizara kwa kiwa cha asilimia **74.4**;
- (iii) Fungu 38 – Ngome linatarajiwa kuchangia katika makusanyo kwa kiwango cha **asilimia 24.3**;
- (iv) Fungu 57 – Wizara inatarajiwa kuwa litachangia katika makusanyo kwa kiwango cha **asilimia 1.3**
- (v) Tathmini ya Kamati imebaini kuwa mwenendo wa makusanyo kwa mafungu yote matatu unaridhisha kwani katika mwaka huu wa fedha 2025/2026 mafungu yote yamevuka lengo la makusanyo hadi kufikia mwezi Aprili, 2026 ambapo kiwango kilipaswa kuwa asilimia 75.

Mheshimiwa Spika, uchambuzi huo unaonesha kuwa uhalisia umeendelea kuzingatiwa. Kamati ina maoni kwamba, usimamizi mzuri wa ukusanyaji wa mapato na weledi uliotumika kwa mwaka wa fedha 2025/2026 utaendelea kuzingatiwa inavyostahili.

4.3 Uchambuzi wa Makadirio ya Matumizi

Mheshimiwa Spika, maelezo ya Wizara yaliyowasilishwa kwenye Kamati, yalibainisha kwamba katika mwaka wa fedha 2026/2027, Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa katika Mafungu yote matatu inaomba kuidhinishiwa **Shilingi 4,286,489,324,427.00/=**. Kati ya fedha hizo zilizoidhinishwa, **Shilingi 3,859,955,671,427.00/=** sawa na **asilimia 90.05** ni kwa ajili ya matumizi ya kawaida na **Shilingi 426,533,653,000.00/=** sawa na **asilimia 9.95** ni kwa ajili ya miradi ya maendeleo.

Mheshimiwa Spika, ili kukidhi mantiki ya sharti la Kanuni ya 120 (2) ya Kanuni za Bunge, Kamati ilifanya uchambuzi wa makadirio hayo kwa kupitia Kasma (*Items*), Vifungu (*Subvotes*) na Mafungu (*Votes*) yote kwa kulinganisha na bajeti iliyoidhinishwa na kutekelezwa katika mwaka wa fedha 2025/2026. Katika uchambuzi wake, Kamati imebaini mambo yafuatayo: -

- (i) Bajeti ya Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa kwa mwaka wa fedha 2026/2027 imeongezeka kwa **shilingi 640,577,256,427.00/=**, sawa na **asilimia 17.57** ikilinganishwa na bajeti ya mwaka wa fedha 2025/2026. Aidha, ongezeko hilo ni sawa na mara mbili ya ongezeko lililopita ambalo lilikuwa ni **asilimia 8.8**;
- (ii) Kiasi cha fedha kinachoombwa kwa kwa ajili ya matumizi ya kawaida kimeongezeka kwa **shilingi 532,840,077,000.00/=** ikilinganishwa na mwaka wa fedha 2025/2026, ambacho ni sawa na **asilimia 16.02**
- (iii) Fedha zinazoombwa kwa ajili ya miradi ya maendeleo zimeongezeka kwa **Shilingi 107,736,091,000.00/=**, ongezeko la **asilimia 33.78** ikilinganishwa na mwaka wa fedha 2025/2026.
- (iv) Katika **Shilingi 426,533,653,000.00/=** zinazoombwa kwa ajili ya maendeleo, sehemu kubwa ambayo ni **asilimia 82.4** ni kwa ajili ya Fungu 57 – Wizara. Aidha, kati ya sehemu iliyosalia **asilimia 4.7** ni kwa ajili ya Fungu 39 – JKT na **asilimia 12.9** ni kwa ajili ya Fungu 38 - Ngome;

- (v) Ongezeko la makadirio ya matumizi ya aina zote katika Wizara hii limezingatia umuhimu wa kuendelea kuimarishaji hali ya ulinzi na usalama pamoja na mipaka ya nchi yetu; na
- (vi) Kuongezeka kwa bajeti ya Wizara katika mafungu yake matatu na katika maeneo yote ya matumizi, kutakuwa na tija iwapo fedha zitaombwa kutoka hazina na kupatikana kwa wakati na kwa ukamilifu.

SEHEMU YA TANO

5.0 MAONI, USHAURI WA KAMATI NA HITIMISHO

5.1 Maoni ya Kamati

Mheshimiwa Spika, kwa kuzingatia maelezo ya uchambuzi niliyo yatoa, Kamati ina mtazamo na maoni ambayo yanajenga msingi wa ushauri utakaotolewa na Kamati kwa Wizara. Mtazamo na maoni hayo ni kama ifuatavyo: -

- (i) Upatikanaji wa fedha za maendeleo kwa wakati na kwa kiwango stahiki, ni muhimu uendelee kupewa kipaumbele ili kuhakikisha malengo yaliyokusudiwa yanafikiwa.
- (ii) Mafunzo ya Jeshi la Kujenga Taifa (JKT) ni muhimu kwa vijana kwani huwajengea uzalendo, ukakamavu, umoja wa kitaifa, na stadi za maisha na kazi. Ni vyema fursa za mafunzo hayo zikaongezwa kwa vijana nchini.
- (iii) Ulipaji wa fidia kwa maeneo yaliyofanyiwa uthamini kwa lengo la kutwaliwa kwa shughuli za ulinzi ni muhimu ili wananchi wanaohamishwa wawezeshe kuanzisha au kuendeleza shughuli za kiuchumi na kijamii katika maeneo mengine.
- (iv) Upatikanaji wa fedha za kulipa fidia kwa wananchi wanaohamishwa kupisha shughuli za kiulinzi na malipo ya fidia stahiki kwa wakati unapunguza adha kwa wananchi kuendelea kusubiri fidia, au kuwepo katika maeneo hayo wasiyopaswa kuyaendeleza.

- (v) Usimamizi bora wa matumizi ya nishati safi utaongeza juhuhu za kulinda mazingira.
- (vi) Hatua ya taasisi za ulinzi kuongeza matumizi ya nishati safi, kuzalisha mkaa banifu na kutengeneza mitambo ya gesi vunde (bio gas), ni ya kupongezwa kwani inasaidia kupunguza matumizi ya nishati chafu, kulinda mazingira na kuwapa ujuzi vijana walio katika mafunzo ya JKT.
- (vii) JKT ikiendelea kutoa mafunzo ya mkaa mbadala na teknolojia ya mitambo ya gesi vunde (bio gas) kwa vijana, Jamii itanufaika kutokana na ujuzi huo wa wahitimu wa mafunzo ya JKT na kuchangia mafanikio ya Mkakati wa Taifa wa Nishati Safi ya Kupikia 2024 – 2034 unaolenga angalau asilimia 80 ya Watanzania kutumia nishati safi ifikapo mwaka 2034.
- (viii) Hatua ya SUMA JKT kutumia vyanzo vya ndani vya mapato ili kuongeza uzalishaji mali, inachangia kuiwezesha JKT kugharamia malezi ya vijana wanaojiunga na mafunzo, na hivyo kuipunguzia Serikali mzigo. Hata hivyo, uwiano baina ya shughuli za uzalishaji na malezi ya vijana lazima vizingatiwe.
- (ix) Uendelezaji wa mashirika ya kimkakati ya MZINGA na NYUMBU katika tasnia ya ulinzi (defence industry) unapaswa kupewa kipaumbele kupitia utoaji wa bajeti stahiki ya maendeleo na usasishaji wa teknolojia.

5.2 Ushauri wa Kamati

Mheshimiwa Spika, kutokana na mtazamo na maoni hapo juu, Kamati inashauri yafuatayo: -

- (i) Serikali iendelee kuimarisha upatikanaji wa fedha za maendeleo kwa wakati na kwa kiwango stahiki, ili kuendelea kufanikisha utekelezaji wa miradi ya maendeleo kwa malengo yaliyokusudiwa.
- (ii) Serikali iongeze nafasi za vijana kujiunga na JKT kwa kuongeza uwezo wa kambi na kuboresha miundombinu ya mafunzo. Aidha, mafunzo ya stadi za kazi yaendane na mahitaji halisi ya soko la ajira, sambamba na kuanzisha mfumo wa ufuatiliaji kwa wahitimu ili kupata mrejesho wa matokeo ya mafunzo hayo.
- (iii) Serikali iendelee kutenga fedha katika bajeti ya kila mwaka ili kulipa fidia kwa wananchi wanaohamishwa kupisha shughuli za kiulinzi, kwa wakati na kuepuka malimbikizo ya madeni.
- (iv) Wizara ya Ulinzi iendelee kuiwezesha kifedha na kiujuzi SUMA JKT ili iendeleze uzalishaji na kuchangia uwezo wa JKT katika kugharamia malezi ya vijana. Shughuli za uzalishaji kama kilimo, viwanda, biashara, ufugaji, uvuvi na ujenzi zitumiwe kikamilifu kuongeza ujuzi kwa vijana, bila kuathiri lengo kuu la malezi ya JKT.
- (v) Wizara isimamie matumizi ya nishati safi katika taasisi zake zote ili kulinda mazingira, huku JKT ikiendelea

kutoa mafunzo ya mkaa mbadala na teknolojia ya mitambo ya gesi vunde (bio gas) kwa vijana ili wanufaishe jamii wanaporejea uraiani.

- (vi) Serikali iendelee kuyaimarisha mashirika ya kimkakati ya MZINGA na NYUMBU katika tasnia ya ulinzi kwa kuyapatia bajeti stahiki, na usasishaji wa teknolojia ili kuyaongezea ufanisi, na uwezo wa kujiendesha na hivyo kuwezesha kufikiwa kwa tija tarajiwa.
- (vii) Wizara iendelee na utekelezaji wa Maoni na Mapendekezo ya Kamati yaliyotolewa katika vipindi mbalimbali vilivyopita ambayo hayajatekelezwa kwa lengo la kuendelea kuboresha utendaji wa shughuli za Wizara na taasisi zake.

5.3 Hitimisho

Mheshimiwa Spika, napenda kukushukuru kwa kunipa nafasi kwa ajili ya kuwasilisha Taarifa hii. Aidha, kwa namna ya pekee nawashukuru Wajumbe wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Mambo ya Nje, Ulinzi na Usalama, kwa kutoa maoni, ushauri na ushirikiano ambavyo vimewezesha kukamilisha maandalizi ya taarifa hii. Ninaomba majina yao kama yalivyo katika Taarifa hii yaingie kwenye Kumbukumbu za Taarifa Rasmi za Bunge (Hansard): -

- 1. Mhe. Najma Murtaza Giga, Mb - Mwenyekiti
- 2. Mhe. Paschal Inyasi Chinyele, Mb - M/Mwenyekiti
- 3. Mhe. Dkt. Tulia Ackson, Mb - Mjumbe

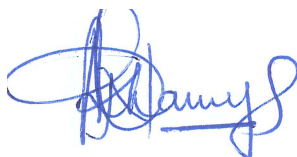
4.	Mhe. Mary Pius Chatanda, Mb	-	Mjumbe
5.	Mhe. Daniel Tlemai Awack, Mb	-	Mjumbe
6.	Mhe. Nape Moses Nnauye, Mb	-	Mjumbe
7.	Mhe. Zainab Rashid Kawawa, Mb	-	Mjumbe
8.	Mhe. Dkt. Seleman Saidi Jafo, Mb	-	Mjumbe
9.	Mhe. Christina Solomon Mndeme, Mb	-	Mjumbe
10.	Mhe. Fadhili Ally Liwaka, Mb	-	Mjumbe
11.	Mhe. Salum Khamis Haji, Mb	-	Mjumbe
12.	Mhe. Abdul Yussuf Maalim, Mb	-	Mjumbe
13.	Mhe. Ramadhan Muhidin Ramadhan, Mb	-	Mjumbe
14.	Mhe. Asya Ali Khamis, Mb	-	Mjumbe
15.	Mhe. Agnes Elias Hokororo, Mb	-	Mjumbe
16.	Mhe. Elibariki Immanuel Kingu, Mb	-	Mjumbe
17.	Mhe. Zainab Abdallah Issa, Mb	-	Mjumbe
18.	Mhe. Juma Omari Kipanga, Mb	-	Mjumbe
19.	Mhe. Dkt. David Mathayo David, Mb	-	Mjumbe
20.	Mhe. Angela Charles Kizigha, Mb	-	Mjumbe
21.	Dkt. Lazaro Killian Komba, Mb	-	Mjumbe

Mheshimiwa Spika, kwa niaba ya Wajumbe wa Kamati napenda kutumia fursa hii kumshukuru Waziri wa Ulinzi na JKT Mhe. Dkt. Rhimo Simeon Nyansaho (Mb) kwa ushirikiano wake mzuri kwa Kamati katika kipindi chote cha utekelezaji wa majukumu ya Kikanuni ya Kamati. Aidha, namshukuru Katibu Mkuu Dkt. Faraji Kasidi Mnyepe pamoja na Watendaji wote wa Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa, kwa ushirikiano wao kwa kamati.

Mheshimiwa Spika, ninamshukuru Katibu wa Bunge, Ndg. Baraka Idelphone Leornad, kwa uratibu mzuri wa shughuli za Kamati na Bunge. Aidha, naishukuru Sekretariat ya Kamati kwa kuratibu vyema shughuli za Kamati na kuhakikisha Taarifa hii inakamilika kwa wakati.

Mheshimiwa Spika, baada ya maelezo hayo, sasa naliomba Bunge lako Tukufu liipokee Taarifa hii na likubali kuidhinisha Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa kwa mwaka wa fedha 2026/2027 kama yalivyowasilishwa na Mtoa Hoja.

Mheshimiwa Spika, naunga mkono Hoja na naomba kuwasilisha.

Najma Murtaza Giga, (Mb)

**MWENYEKITI WA KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE
YA MAMBO YA NJE, ULINZI NA USALAMA**

19 Mei, 2026